

67 ปี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
28 เมษายน วันมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ข่าวประชาสัมพันธ์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000

ภายใน 15666 โทรศัพท์/โทรสาร 02-259-6172

จากหนังสือพิมพ์สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ฉบับประจำวันวันที่ 21-27 เดือนตุลาคม หน้า 40-41

ศูนย์สารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจดูได้ที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

พัฒนาการกว่า 7 ทศวรรษ ของศิลปะสมัยรัชกาลที่ 9

ศิลปวัฒนธรรม

> ทวีภา ธิรพงศ์วิชัย

6 ยืนยำน่าเชื่อถือของคตินวันพฤหัสบดีที่ 13 ตุลาคม 2559 ที่ผ่านมามีผมก็เป็นเหมือนคนไทยจำนวนมากเลย ที่รู้สึกว่าการยกย่องพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ 9 นั้น เป็นสิ่งที่ไม่มีใครกล้าเสียหิวกัน แต่ทุกครั้งที่ผมคิดถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ 9 ผมก็รู้สึกถึงความยิ่งใหญ่ของพระองค์ท่าน และสิ่งที่พระองค์ท่านได้ทรงทำไว้ให้กับประเทศไทย และสิ่งที่ประเทศไทยได้ทรงทำไว้ให้กับพระองค์ท่าน

แม้ว่าผมจะพูดว่าผมจะพูดเป็นอย่างนี้ว่า รัชกาลที่ 9 นั้น เป็นสิ่งที่ไม่มีใครกล้าเสียหิวกัน แต่ทุกครั้งที่ผมคิดถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ 9 ผมก็รู้สึกถึงความยิ่งใหญ่ของพระองค์ท่าน และสิ่งที่พระองค์ท่านได้ทรงทำไว้ให้กับประเทศไทย และสิ่งที่ประเทศไทยได้ทรงทำไว้ให้กับพระองค์ท่าน

ประชาชนคนไทยที่มีความรู้สึกใกล้ชิดผูกพันกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ 9 มากน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัย และในรัชกาลที่ 9 นี้เองที่เราได้เห็นการพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวหน้าขึ้นอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน และสิ่งที่ประเทศไทยได้ทรงทำไว้ให้กับพระองค์ท่าน และสิ่งที่ประเทศไทยได้ทรงทำไว้ให้กับพระองค์ท่าน

กล่าวกันว่า...พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ 9 นั้น เป็นสิ่งที่ไม่มีใครกล้าเสียหิวกัน แต่ทุกครั้งที่ผมคิดถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ 9 ผมก็รู้สึกถึงความยิ่งใหญ่ของพระองค์ท่าน และสิ่งที่พระองค์ท่านได้ทรงทำไว้ให้กับประเทศไทย และสิ่งที่ประเทศไทยได้ทรงทำไว้ให้กับพระองค์ท่าน

ดังนั้น...ในขณะเดียวกันที่พระองค์ท่านได้ทรงทำไว้ให้กับประเทศไทย และสิ่งที่ประเทศไทยได้ทรงทำไว้ให้กับพระองค์ท่าน และสิ่งที่ประเทศไทยได้ทรงทำไว้ให้กับพระองค์ท่าน

จินตนาการของผู้คน ที่จะมีมากขึ้น งานศิลปะที่เพิ่มขึ้น แต่ชนิดที่แตกต่างก็ยังสามารถช่วยเหลือเยียวยา จรรโลงจิตใจความป่วยไข้ได้เป็นอย่างดี และอีกหลายความรู้สึกของมนุษย์ได้บ้าง...ไม่ทางหนึ่งก็ทางใดนั่นเอง

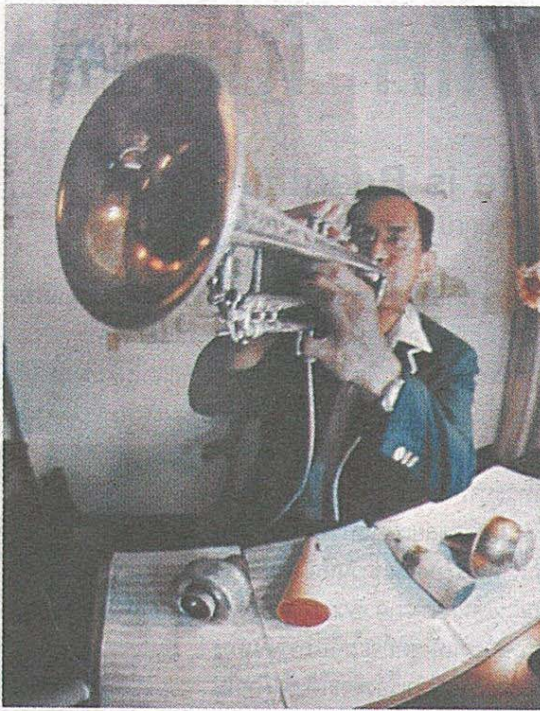
ตลอดรัชสมัยอันยาวนานกว่า 70 ปีที่พ่อหลวงทรงครองราชย์ นับเป็นช่วงเวลาที่ดีเยี่ยมสำหรับคนไทย สืบรับมรดกของพ่อหลวงมาฝาก ลูกหลาน เติบโต เจริญงอกงามของเหล่าเมล็ดพันธุ์ทางศิลปะหลากหลายแขนงสาขา โดยเฉพาะศิลปะจากตะวันตก ที่เริ่มได้รับการทราบบ่อยขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่รัชสมัยของรัชกาลที่ 5 จวบกระทั่งการเข้ามาถึงของประติมากรรมปูนปั้นชาวอิตาลีนาม คอร์ราโด เฟโรซี ในสมัยรัชกาลที่ 6 ซึ่งภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็นและสถาปนาเป็นไทยว่า ศ.ศิลป์ พีระศรี ที่ร่วมกับเจ้าชายเชอพระวงศ์แห่งสยามประเทศ ให้กำเนิดหลักสูตรการศึกษาศิลปะตามแนวทางตะวันตกอย่างจริงจังเป็นรูปธรรม

แม้เมื่อ ศ.ศิลป์ พีระศรี จะเสียชีวิตจากไปในปี พ.ศ.2505 อันเป็นรัชสมัยของ ในหลวงรัชกาลที่ 9 แล้วก็ตาม แต่ด้วยการสืบทอดอย่างต่อเนื่องของเหล่าศิษยานุศิษย์หลายรุ่นของ ศ.ศิลป์ พีระศรี จากรัฐบาล "มหาวิทยาลัยศิลปากร" ผสมรวมเข้ากับบุคลากรคุณภาพจากโรงเรียนเพาะช่าง จากวิทยาลัยช่างศิลป์ และอีกหลายสถาบันการศึกษา ได้ร่วมกันกันก่อ สืบสานพัฒนาผลผลิตชิ้นงานศิลปะร่วมสมัย ที่อดรับอิทธิพลมาจากศิลปะของชาติตะวันตก ก่อให้เกิดการคลั่งไคล้ เติบโต วิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่ง ภายใต้การขับเคลื่อนผลักดันของบุคลากรมากหน้าหลายตา ซึ่งแยกย้ายกระจัดกระจายกันออกไปศึกษาศิลปะในดินแดนต่างๆ ทั้งฝั่งยุโรป อเมริกา และเอเชีย ก่อนจะหอบนำความรู้ที่แปลกต่างเหล่านั้น ตลอดจนทักษะความสามารถที่แต่ละคนค้นคว้า ผักผ่อน ทดลอง ปฏิบัติสร้าง ทำด้วยความมุ่งมั่นทุ่มเท กระทั่งค้นพบประจักษ์แจ้ง...ผืนแผ่นดินไทย

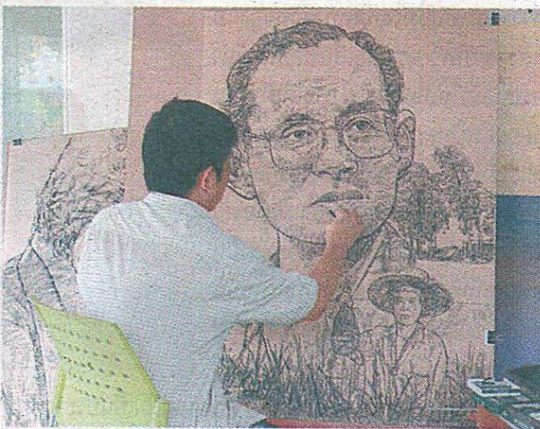
เลิกเช่นเดียวกับที่พ่อหลวงได้รังสรรค์ให้ปรากฏในผลงานจิตรกรรมภาพพระพิฆเนศหลากหลายรูปแบบ รวมถึงงานศิลปกรรมอีกหลายแขนงสาขาที่พระองค์ทรงสนพระทัย แม้จะเป็นเพียงช่วงเวลาสั้นๆไม่กี่ปี ที่พระองค์สามารถแบ่งเวลาทุ่มเทให้กับการสร้างสรรค์ศิลปะก็ตาม แต่ก็นับว่าห้วงปีดังกล่าวนี้ ได้สร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรในแวดวงศิลปะหลายแขนงของไทย สืบรับการมุ่งพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานของแต่ละคน ที่เปี่ยมไปด้วยเจตจำนงและความศรัทธา คุณภาพในด้านเทคนิค ทักษะฝีมือ ที่ได้รับการฝึกฝน สืบคม เคียวหลอมจนเชี่ยวชาญ ชำนาญชัดเจน ให้พัฒนาก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

E: หัวข่าว.doc 10/25/2016 8:13:50 AM

โน้ตหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงดนตรี

ศิลปะรัชกาลที่ 9 โดย ดินหิน รักพงษ์อโศก

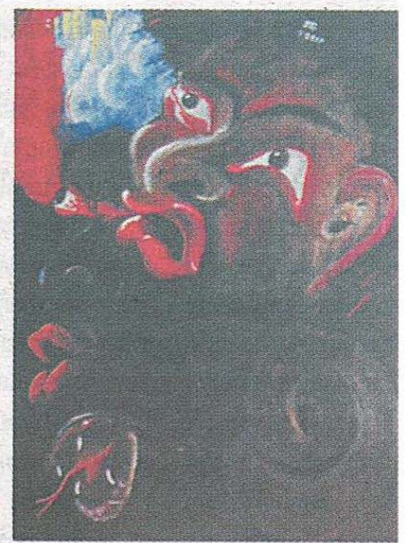
พร้อมๆ กับการส่งทอดแรงบันดาลใจสู่คนรุ่นหลังอย่างไม่รู้จบสิ้น

ในรัชสมัยแห่งการครองราชย์ของในหลวงรัชกาลที่ 9 ไม่เพียงแต่จะปรากฏมีคณาจารย์ศิลปินร่วมสมัยมากหน้าหลายตา หลากหลายรุ่นวัยของไทยที่สามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะประเภทต่างๆ ได้อย่างโดดเด่นเยี่ยมคุณภาพ ปรากฏจัดแสดงให้เป็นที่ประจักษ์ทั้งในบ้านเราและทวีปอื่นๆ หากแต่ห้วงเวลาดังกล่าว ยังปรากฏพลวัตของการพัฒนาเปลี่ยนแปลงทางศิลปะ อุบัติเกิดขึ้นกับขบวนการร่วมสมัยของไทย

ซึ่งมีทั้งการเกิดขึ้นใหม่มากมายของสถาบันการศึกษา ที่เมื่อ 40-50

ภาพฝีพระหัตถ์ ไม่มีชื่อ ปี พ.ศ.2506

ภาพฝีพระหัตถ์ขึ้นนี้ ไม่มีชื่อ จากปี พ.ศ. 2503

ปีก่อนหน้านี้ มีอยู่ก็เพียงมหาวิทยาลัยศิลปากร โรงเรียนเพาะช่าง และวิทยาลัย

ช่างศิลป์เท่านั้น แต่ในกาลต่อมา สถาบันศิลปศึกษาของไทยก็ผุดพวยเพิ่มขึ้น ทั้งที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยภาคพายัพ และอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งสถาบันศิลปศึกษาเหล่านี้ ต่างก็มีบทบาทในการสร้างบุคลากรศิลปะรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ ได้ก้าวเข้ามาร่วมกันผลักดันแวดวงศิลปะร่วมสมัยในรัชกาลที่ 9 ให้ขับเคลื่อนไปสู่ความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

ทางฟากฝ่ายคณาจารย์ศิลปินของไทยหลายคน สามารถก้าวออกไปจัดแสดงผลงานศิลปะ จนเป็นที่ยกย่องยอมรับของแวดวงศิลปะนานาชาติ แม้จะยังไม่มากหากเทียบกับประเทศอื่นๆ ในละแวกเอเชียด้วยกัน แต่ก็ถือว่าไม่น้อยแล้วในวันนี้ และเชื่อว่าจะมีเพิ่มขึ้นในกาลเวลาลัดไป จากรากฐานเดิมที่มีอยู่ในรัชสมัยปัจจุบัน

หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ตรงหัวมุมสี่แยกปทุมวัน

เช่นเดียวกับการเกิดขึ้นของ “ศิลปะสถาน” (GALLERY ART) ที่สลับเปลี่ยน หมุนเวียนทดแทน ร่วมกันมีบทบาทอยู่ตลอดเวลา ช่วยสร้างเสริมผลักดันให้ขบวนการหมยใจของศิลปะร่วมสมัยในสังคมไทยพัฒนาเติบโตไม่หยุดนิ่ง นับตั้งแต่ที่มี “ศิลปะสถาน” แห่งแรกก่อเกิดขึ้นในช่วงต้นพุทธทศวรรษที่ 2500

มอดก ภาพฝีพระหัตถ์ ปี พ.ศ.2504

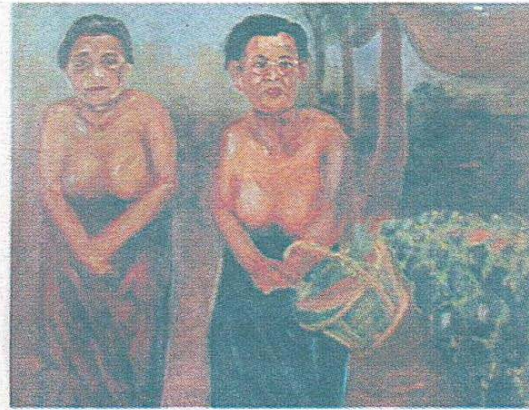
แต่อนาคตและชะตากรรมของบรรดา “ศิลปะสถาน” ในเมืองไทยบ้านเรา กลับดำเนินมาอย่างไม่ราบรื่นดังที่ควรจะเป็น เพราะต่างก็มีสภาพ “ลุ่มๆดอนๆ” ไม่มีความยั่งยืนถาวร พูดได้ว่าเป็นวิกฤตวงจรที่มีอนาคตไม่ค่อยสวยหรูสักเท่าไร ด้วยตลอดเวลาที่ผ่านมายาวนาน แม้ในหลวงรัชกาลที่ 9 จะทรงตระหนักถึงความสำคัญจำเป็นของงานศิลปะและงานด้านวัฒนธรรม ทั้งยังเป็นองค์อุปถัมภ์ด้านศิลปะมาด้วยดีโดยตลอด หว่า...เรากลับมีแต่รัฐบาลหรือหน่วยงานราชการ ที่ไม่เคยเข้าใจซึ่งถึงคุณค่างานศิลปะแม้สักกระพริบ รัฐบาลและราชการที่พึ่งเป็นเสมือนแขนขา หรือเป็นองค์กายพหุส่วนสำคัญในการช่วยผลักดันนโยบายแผนงานต่างๆ เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมทางศิลปะให้สามารถดำรงคงอยู่ได้อย่างยั่งยืนในสังคมไทย

เมื่อไม่มีการอุปถัมภ์ช่วยเหลือที่ต่อเนื่องยั่งยืน ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและภาคทุนธุรกิจเอกชน ชะตากรรมและอนาคตของงานศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านรากเหง้าดั้งเดิม หรือศิลปะร่วมสมัยของสังคมยุคปัจจุบันในบ้านเรา จึงดำเนินสืบเนื่องต่อมาอย่างกระต่อนกระเท็น ขาดพร่องแห่งวิน ไม่ใคร่สมประกอบ หากแต่ต้นเหตุนั้นมาได้ด้วยกำลังกายกำลังใจอันภาคภูมิใจเพียรเพียงลำพังของผู้คนกลุ่มเล็กๆจำนวนหนึ่งในแวดวงศิลปะเอง

เพราะล่วงเลยมาจนถึงวันนี้ วันที่พ่อหลวงผู้เป็นองค์อุปถัมภ์สำคัญของศิลปะหลากหลายแขนงสาขา เสด็จสู่สวรรคาลัย ทั้งรัฐบาล ทั้งหน่วยงานราชการ และทุนธุรกิจเอกชนของเรา ต่างก็ยังไม่รู้ตื่นจากความบอดี้ไร้ศิลปะประโลมใจอย่างไม่เปลี่ยนแปลง จะมีก็แต่บุคลากรส่วนเล็กละเอียด ที่ให้ความร่วมมือร่วมใจกับผู้คนฝ่ายต่างๆ ในแวดวงศิลปะร่วมสมัยของสังคมไทยเรา ที่ยังคงก้มหน้าก้มตา ช่วยกันขยับเคลื่อนไหวกลังศิลปะ ให้พัฒนาก้าวหน้า ดำรงอยู่สืบไปด้วยความทุ่มเทดุจเดียวกับความเด็ดเดี่ยวแน่วแน่ที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้ทำให้ปรากฏเรื่อยมาในทุกภารกิจของพระองค์ แม้ว่าจะเหนื่อยยากเพียงไร พระองค์ก็ไม่เคยย่อท้อ

ชุมชนคนทำงานศิลปะมีพ่อหลวงเป็นแบบอย่าง เป็นที่ยึดเหนี่ยวแวดวงศิลปะร่วมสมัยในรัชสมัยของพระองค์ จึงสามารถร่วมกันเคลื่อนไหว ต่อสู้ผลักดัน จวบกระทั่งมีการจัดสร้าง “หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร” ได้สำเร็จในที่สุด ซึ่งหอศิลป์แห่งนี้ เป็นเสมือนศูนย์กลางเพียงแห่งเดียว สำหรับการขับเคลื่อนเผยแพร่ผลผลิตทางศิลปะหลากหลายแขนงสาขา ไปสู่การมีส่วนร่วมรับรู้สันทนาการและศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะของภาคประชาชนในสังคมไทย

จากจุดเริ่มต้นของกลุ่ม “แนวร่วมศิลปินแห่งประเทศไทย” ในช่วงปลายปี พ.ศ.2537 สืบเนื่องจนถึงการจัดตั้ง “มูลนิธิหอศิลป์แห่ง

โปตลาต ภาพฝีพระหัตถ์ รัชกาลที่ 9 (ปี พ.ศ.2505)

รัชกาลที่ 9” ในปี พ.ศ.2539 จึงนำมาสู่การเคลื่อนไหว รวบรวมคัดสรรผลงานศิลปะจำนวนมากมาย ซึ่งสร้างสรรค์โดยคนทำงานศิลปะต่างรุ่นต่างวัยจากแต่ละยุคสมัย ในช่วงเวลารวม 5 ทศวรรษ หรือ 50 ปีแห่งการครองราชย์ของในหลวงรัชกาลที่ 9 ผนวกกับผลงานจิตรกรรมที่เป็นภาพฝีพระหัตถ์ของพระองค์อีกจำนวนหนึ่ง มาจัดแสดงในรูปแบบ “นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติฯ ศิลปะแห่งรัชกาลที่ 9” เมื่อปลายปี พ.ศ.2539 คาบต่อถึงต้นปี พ.ศ.2540 เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนผู้สนใจได้ร่วมประจักษ์รับรู้ ถึงวิวัฒนาการอันไม่หยุดนิ่ง เปี่ยมคุณค่าและทรงคุณค่าของงานศิลปะร่วมสมัยในสังคมไทยช่วงรัชกาลที่ 9

ซึ่งภายหลังจากการที่มีการจัดนิทรรศการ “ศิลปะแห่งรัชกาลที่ 9” แล้วเสร็จก็นำไปสู่การจัดตั้ง “มูลนิธิศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร” เพื่อเคลื่อนไหวผลักดันให้มีการจัดสร้างอาคาร “หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร” เป็นลำดับถัดไป

กระทั่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงาน “กรุงเทพมหานคร” ในยุคสมัยของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนาม ดร.พิจิตรัตตกุล แต่นโยบายจัดสร้างอาคารหอศิลป์ ก็มาสะดุดหยุดชะงัก เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้ว่าตามวาระ ผู้ว่าฯ คนใหม่นาม สมัคร สุนทรเวช ไม่เห็นชอบกับโครงการสร้างหอศิลป์ดังกล่าว จึงล้มเลิกและปรับเปลี่ยนไปสร้างศูนย์การค้า ลานจอดรถ ที่มีส่วนพื้นที่หอศิลป์ปะติดปะตรึงไว้ส่วนหนึ่งแทน นั่นได้นำมาซึ่งการรวมตัวของผู้คนจากแวดวงศิลปะหลากหลายสาขา ในนาม “เครือข่ายศิลปินรณรงค์เพื่อหอศิลป์ร่วมสมัยเฉลิมพระเกียรติแห่งกรุงเทพมหานคร” ที่ภายหลังเปลี่ยนเป็น “เครือข่ายประชาชนเพื่อหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร” ที่เคลื่อนไหวรณรงค์คัดค้านแนวคิดของผู้ว่าฯ สมัคร อย่างต่อเนื่อง

จวบจนถึงวาระผลัดเปลี่ยนผู้ว่าฯอีกครั้งในปี พ.ศ.2547 เมื่อคนกรุงเทพฯส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือก อภิรักษ์ โกษะโยธิน เป็นผู้ว่าฯ นโยบายจัดสร้างอาคาร “หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร” ที่เคยเก็บพับไป ก็ได้รับการปัดฝุ่น ดำเนินการใหม่ และทุกฝ่ายก็สามารถสนับสนุนผลักดัน ก่อสร้างหอศิลป์ดังกล่าวได้สำเร็จ จนสามารถเปิดให้ประชาชนเข้าใช้บริการในช่วงกลางปี พ.ศ.2551 ก่อนจะมีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการ ในเดือนสิงหาคม พ.ศ.2552 และให้บริการด้านศิลปะแก่สังคมเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

การเกิดมีขึ้นของพื้นที่ทางศิลปะอย่าง “หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร” นี้ แม้จะเป็นพื้นที่ที่เล็กราว 2 ไร่ 3 งาน 10 ตารางวา แต่สำหรับกับสังคมไทย ประเทศที่มีรัฐบาล ผู้ทำหน้าที่บริหารบ้านเมืองซึ่งไม่เคยให้ความใส่ใจ เหลียวแลสนับสนุนงบประมาณเพื่อเรื่องราວความเป็นไปของศิลปะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับ “ศิลปะร่วมสมัย” ด้วยแล้ว

ก็ต้องถือว่าพื้นที่น้อยนิดอย่าง “หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร” นี้ ที่ได้รับการขับเคลื่อนผลักดันอันสืบเนื่องมาจากแนวคิดจัดนิทรรศการ “ศิลปะเพื่อเฉลิมพระเกียรติ” ในหลวงรัชกาลที่ 9 เมื่อ 20 ปีก่อน มาถึงวันนี้...ที่นี้คือพื้นที่แห่งโอกาส สำหรับช่วยฉายสะท้อนให้สังคมไทยและคณะรัฐบาล ตลอดจนรัฐ ราชการ นักการเมือง นายทุน ธุรกิจของเรา ได้ทราบประจักษ์แจ้ง ถึงคุณค่าความสำคัญ ความจำเป็นของผลผลิตศิลปะทั้งหลายทั้งปวง ที่พึงมีต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนยุคปัจจุบัน ยุคที่ศิลปะและหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ ก็สามารถใช้เป็นแรงดึงดูดเม็ดเงินจากนักท่องเที่ยวที่นิยมเสพศิลปะ ให้หลังไหลเดินทางเข้าสู่ประเทศได้ไม่ต่างจากแหล่งท่องเที่ยวทั้งหลายเลย หากมีแนวคิดนโยบายที่ชัดเจน

ไม่เช่นนั้น รัฐบาลสิงคโปร์ ชองกง ไต้หวัน สาธารณรัฐประชาชนจีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น หรืออื่นใดก็ตาม คงไม่ทุ่มเทเม็ดเงินให้กับการซื้อหาชิ้นงานศิลปะ และจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ศิลปะแห่งใหม่ๆ ให้มีเกิดขึ้นในประเทศเหล่านั้นอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาหรอก ■